

ILB

2016
91 9892797493

QP Code : 16286

(मराठी रूपांतर)
(२½ तास)

[एकूण गुण : ७५]

सूचना : (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
(२) उजवीकडील अंक गुण दर्शवितात.

१. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

- (अ) भारतीय श्रमबाजाराच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
(ब) भारतात बाल श्रमिकांना कोणत्या समस्यांना तोंड द्यावे लागते?
(क) दुसऱ्या राष्ट्रीय मजूर आयोगाच्या शिफारशी थोडक्यात स्पष्ट करा.

२. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

- (अ) कामगार संघटनांची व्याख्या द्या. त्यांची कार्ये कोणती?
(ब) भारतातील कामगार संघटनांचा ऐतिहासिक उदय व विकास स्पष्ट करा व त्यांच्या वर्तमान स्थितीची चर्चा करा.
(क) कामगार संघटनांमध्ये बाह्य नेतृत्वाची भूमिका स्पष्ट करा.

३. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

- (अ) सरकारी हस्तक्षेपासह औद्योगिक कलह सोडविण्याची यंत्रणा स्पष्ट करा.
(ब) सामुदायिक सौदाशक्ती ही संकल्पना स्पष्ट करा व तिच्या वैशिष्ट्यांची चर्चा करा.
(क) भारतातील कामगारांच्या व्यवस्थापनातील सहभागाच्या प्रकारांची चर्चा करा.

४. खालीलपैकी कोणत्याही दोन प्रश्नांची उत्तरे लिहा :-

- (अ) कामगार कल्याण म्हणजे काय? त्याच्या तत्त्वाची चर्चा करा.
(ब) भारतात अस्तित्वात असलेल्या सामाजिक सुरक्षा उपायांची चर्चा करा.
(क) भारतीय कामगार कायद्यावर आंतरराष्ट्रीय कामगार संघटनेच्या परिणामांची चर्चा करा.

५. खालीलपैकी कोणत्याही तीनवर संक्षिप्त टिपा लिहा :-

- (अ) भारतातील महिला कामगारांच्या समस्या
(ब) भारतातील श्रमबाजार सुधारणा
(क) कामगार संघटनांच्या समस्या
(ड) औद्योगिक कलहाची कारणे
(इ) कामगार कल्याण अधिकाऱ्यांची भूमिका

(2½ Hours)

[Total Marks : 75

- N. B. :** (1) All questions are compulsory.
(2) Figures to the right indicate full marks.

1. Answer any two of the following :- 15
- Discuss the characteristics of the Indian labour market.
 - What are the problems faced by child labour in India?
 - Explain briefly the recommendations of the Second National Commission on Labour.
2. Answer any two of the following :- 15
- Define Trade Union. What are its functions?
 - Trace the historical evolution of trade unions in India and discuss their present status.
 - Explain the role of outside leadership in trade unions.
3. Answer any two of the following :- 15
- Explain the settlement mechanism, with state intervention, for solving industrial disputes.
 - Explain the concept of collective bargaining and discuss its features.
 - Discuss the forms of workers' participation in management in India.
4. Answer any two of the following :- 15
- What is Labour Welfare? Discuss its principles.
 - Explain the social security measures existing for labour in India.
 - Discuss the impact of ILO conventions on Indian labour legislations.
5. Write short notes on any three of the following :- 15
- Problems of female labour in India
 - Labour market reforms in India
 - Problems of trade unions
 - Causes of industrial disputes
 - Role of Labour Welfare Officer

[TURN OVER